

2003'e Girenken

Bir önceki bültenimizde leasing sektörünün 2002/6 aylık verilerinin olumlu olduğunu ve sektöre iyileşme sinyalleri verdiğini söylemiştik. Üçüncü çeyreğin leasing işlem hacmi de ikinci çeyrek mertebesinde gerçekleşti. Leasing şirketleri ikinci çeyrekte yaklaşık 348 milyon USD'lik finansman gerçekleştirmişti, üçüncü çeyrekte bu rakam 328 milyon USD oldu. Son çeyrek için de beklentiler bu yönde. Dolayısıyla sektörümüz, 2001 yılında yaşanan küçülmenin ardından iyileşme kaydetmekte. Bunun 2003 yılına da yansımaları ümit ediyoruz.

Bu sayımızda Hukuk Profesörü Sn. Atilla Altıtop, finansal kiralama işlemlerinde tescil konusundaki görüşlerinin yer aldığı 12 sayfalık bir çalışmasıyla bültenimize katkıda bulundu. Kendisinin bu değerli çalışmasını bir bütün olarak yayınlamayı düşündüğümüzden 16 sayfalık bültenimizin eki olarak düzenledik. Böylece bu sayımızın içerisinde okurlarımıza yeniyıla özel bir ek olarak sunulmasını uygun gördük. Sn. Altıtop'a değerli katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Bülten konularımızla ilgili olarak bundan böyle her sayımızda leasing şirketlerinin finansman yaptığı sektörleri incelemek arzusundayız. Bu sayımızla başladığımız bu uygulamamızda ilk olarak leasing şirketlerinin 2002 yılında en çok işlem gerçekleştirdiği sektörlerin başında gelen tekstil sektörünü inceledik. Konuyla ilgili olarak Türkiye Sanayi ve Kalkınma Bankası'nda tekstil ekonomisti olarak görev yapan Sn. Azmi Özer'in tekstil sektörünün genel durumu ve alt sektörler itibarıyla makine yatırım verilerinin yer aldığı değerlendirme yazısı mevcut. Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği de hazır giyim sektörünün Türkiye ekonomisindeki yeri ve gücüne ilişkin bir yazıyla katkıda bulundu. Bunun yanı sıra tekstil makinaları konusunda faaliyet gösteren satıcı firmaların 2002 yılında sektördeki yatırımlara ve 2003 beklentilerine ilişkin değerlendirmelerini aldık. Üye şirketlerimiz de tekstil sektörüne bakış açılarını ve 2003 beklentilerini aktardılar. Tüm katkıda bulunanlara değerli görüşlerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Geçen sayımızda görüşleriyle bundan böyle her sayımızda yer alacağını duyurduğumuz Sn. Ahmet Buldam, bültenimizin bu sayısında geçici bütçeyi değerlendiriyor.

Siemens Leasing'den Sn. Murat İncekara bu sayımıza da katkıda bulunarak, Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre hazırlanmış bilançolarda ertelenmiş vergi hesabına değiniyor.

Son sayfalarımızda, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde 2002 yılının ilk 6 ayında leasing sektörünün nasıl geçtiğine dair verilerin olduğu yazımız mevcut. AB'ye tam üyelik tarihi alan bu ülkelerdeki gelişmeleri leasing açısından incelemenin yararlı olduğunu düşündük.

Sağlıkla kalın... FİDER

2003'te Yatırım Ortamı ve Devlet

Ahmet BULDAM

10-11 Aralık'ta İstanbul Sanayi Odası'nın 50. kuruluş yılı etkinlikleri kapsamında bir kongre düzenlendi. Oturumların ana teması: "Sürdürülebilir Rekabet Gücü" idi. Politikacılar, iş adamları ve araştırmacılar bu kritik konu etrafında görüşlerini paylaştılar. Tartışma potasına dökülen görüşlerin keşiştiği iki önemli eksen vardı. Birinci eksen, Türk sanayinin küresel rekabet gücünün son birkaç yılda ciddi bir darbe yediği. Bu gözlem sanayicinin bizzat yaşadıklarıyla olduğu kadar, ülkemizin uluslararası rekabet gücü sıralamasında giderek aşağılara düşmesiyle de ölçülüyor. İkinci ortak eksen ise, küresel rekabet gücünün 'sürdürülebilir' olması için devlete yeni ve önemli işlevler yüklemek ihtiyacı. İş dünyası devleti 'gereksiz bir masraf kapısı' ya da 'bir teşvik havuzu' değil, 'güvenilir bir kilit oyuncu' olarak görmek istiyor. Yüksek düzey bir özel sektör platformunda bu görüş etrafında birleşmesinin elbette özel bir önemi var. Gerçekten de dünyanın neresine baksanız ekonomik başarıların temelinde başarılı bir devlet yönetimi buluyorsunuz. Türkiye'nin sıkıştığı köşeden çıkıp yeni ufuklara yönelceği büyüme dönemi için gerekli yatırım ortamı da ancak iyi bir devlet yönetimiyle mümkün olacak. Bundan kimsenin kuşkusu yok.

Yatırım Ortamı ve Devlet

Ekonomideki özel yatırım kararları elbette son kertede finansman, kar fırsatları ve risk unsurlarının ortak etkisi altında alınıyor. Ancak bu unsurların arkasında devlet hem yönetmen hem de oyuncu olarak belirleyici oluyor. Ülkemizde bu belirleyicilik daha da baskın olarak ortaya çıkıyor.

Girişimcilik kurslarında ilk öğretilen şey, her kar fırsatının bir iş fırsatı olmadığıdır. Keşfettiğiniz kar fırsatının zaman içinde istikrarlı olması, yani risklerin makul sınırlar içinde kalması gerekir. Fiyatlarınız ve maliyetleriniz belki az-çok gelişmiş piyasalarda şekilleniyor olabilir. Ancak, yatırım kararınızı etkileyecek büyük riskleri tanımlamaya başlayınca hemen devletle karşılaşsınız. Bizler siyasi istikrarsızlıkla yıllarca yaşayarak bunu çok iyi öğrendik. Şimdilerde ise denetimimiz dışında, sadece 'jeopolitik' nedeni ile yüz yüze geldiğimiz savaş tehlikesinin gölgesi ne yazık ki hem bugüne hem yarına vuruyor.

Yatırım ortamının temel değişkenlerinden biri - belki de en önemlisi - genel talep düzeyi. Ekonomideki talebin en önemli unsurlarından biri de devletin bütçesi. Devlet çok büyük bir müşteri, büyük bir yatırımcı ve aynı zamanda özel talebi besleyen büyük bir işveren.

Dolaylı-dolaysız vergiler ve eşdeğer kesintiler, net bugünkü değer hesaplarının eksikliği artı arasında gidip-gelmesine neden olabiliyor. Teşviklerin yatırım kararlarına yön verecek ölçüde etkili oldukları ortada. Ülkemizde, makul ölçüyü aşan teşviklerin 'altına hücum' benzeri yığılmalara hatta sahte yatırımlara bile neden olduğunu gördük. Son olarak finansman, yatırım projelerinin yaşama geçirilmesini ya da

Devamı Sf. 4'de

Başkan'dan

2002 yılının ilk 9 aylık verilerine göre leasing sektörünün önemli bir performans sergilediğini görmekteyiz.

Bu dönemde 2001 yılına kıyasla piyasalarda kısmi bir istikrar mevcut olmasına rağmen siyasi belirsizlikler nedeniyle büyük ölçekli şirketlerin yatırımlarında beklenen artış olmamış ve bu ölçekteki şirketler yatırımlarını genel olarak ertelemişlerdir. Leasing işlemleri ile tanışık olan büyük ölçekli firmaların yatırımlarında, dolayısıyla leasing'e olan taleplerindeki azalmaya rağmen leasing işlemlerinde USD bazında bir önceki seneye göre %72 oranında artış meydana gelmiştir.

Buna neden olarak bu yıl yatırımların önemli bir bölümünün küçük ve orta ölçekli işletmelerin yapması ve bu ölçekteki firmaların yatırımlarında leasing'i tercih etmeleridir. Diğer taraftan leasing firmaları ise küçük ve orta ölçekli işletmelerden gelen bu talepleri karşılamakta direyetini göstererek, özellikle bankaların kredi tahsisinde 3 ay ve 6 ay gibi kısa vadeleri tercih ettikleri bu dönemde, yatırımcılara en az 1 yıl olmak üzere 4 yıla kadar finansman sağlamayı başarmışlardır. Yatırımların finansmanında uzun vadeli kaynağın önemi dikkate alındığında leasing sektörünün mevcudiyetinin faydaları daha iyi anlaşılmaktadır.

Artık leasing her ölçekteki firma için yatırımlarda tercih edilen bir enstrüman haline gelmiş ve leasing sektörü finans sektörünün vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

2002 yılının son çeyreğinin de sektörümüz açısından iyi geçtiğini düşünerek 2003 yılına olumlu beklentilerle girmekteyiz. 2003 yılının sektörümüz açısından başarılı geçmesini dilerim.

Saygılarımla,
Dursun AKBULUT
Yönetim Kurulu Başkanı

KURSLAR...SEMİNERLER

- ☛ Structuring Real Estate Finance
Gayrimenkul Finansman Yapılandırmaları
Euromoney/ 26-28 Şubat 2003, Londra
- ☛ Big Ticket Leasing Convention
Büyük Tutarlı Leasing İşlemleri Konvansiyonu
Asset Finance Int.&Euromoney/
10-12 Mart 2003, Londra
- ☛ Advanced Lease Finance
İleri Düzeyde Leasing Finansmanı
Euromoney/ 24-26 Mart 2003, Londra
- ☛ Leasing in Russia in 2003
2003 'de Rusya'da Leasing
(2.Uluslararası Konferans)
Global Business Forums/
8-9 Nisan 2003, St.Petersburg
- ☛ Innovations in Asset Securitisation
Menkul kıymetleştirmede Yenilikler
Euromoney/ 09-11 Nisan 2003, Londra
- ☛ Lease Modelling in Excell
Leasing Modellemesi
Euromoney/ 28-30 Nisan 2003, Londra

Hazine'nin Cross-Border İstatistikleri Yayınlandı

Hazine Müsteşarlığı'nın 2002/9 aylık döneme ilişkin cross-border leasing (yurtdışı kiralama) verileri yayınlandı. Buna göre ilk 9 aydaki leasing işlem tutarı 566 milyon USD olarak gerçekleşti. Bu tutarın 561 milyon USD'ı hava ulaşım araçları, 5 milyon USD'ı ise tıbbi cihaz finansmanında kullanıldı. Müsteşarlığın yayınladığı verilere göre 9 aylık dönemde 28 adet sözleşme yapıldı.

Aşağıdaki tabloda yıllar itibarıyla cross-border (Yurtdışı kiralama) verileri yer almaktadır.

II-YURTDIŞI KİRALAMALAR (Milyon US\$)					
SEKTÖRLER	1998	1999	2000	2001	2002 9.ay
Bilgisayar, Büro Mal., Telekom.	0	0	0	0	0
Kara Ulaşım Araçları	0	0	0	0	0
Deniz Ulaşım Araçları	0	0	0	0	0
Hava Ulaşım Araçları	467	548	760	626	561
Tekstil ve Basım Mak.	0	0	4	1	0
Tıbbi Cihazlar	6	0	0		5
Diğer İmalat Makineleri	1	1	0	0	0
Gayrimenkuller	0	0	0	0	0
Yatırım Tutarı Toplamı	474	549	764	627	566
İşlem Adedi	24	24	24	30	28

Koçlease'den Çalışanlarına Eğitim

Koçlease 9-10 Kasım tarihlerinde Saklıköy/Country Club'ta tüm çalışanlarının katıldığı bir eğitim düzenledi. Konusu "Ekiple Mükemmeli Yakalamak" olan eğitim Sinerji firması tarafından verildi. Koçlease yetkilileri başarılı bir çalışma için bu tür eğitimlerin gerekli olduğunu ve benzer eğitimlerin sürdürüleceğini belirtiyorlar.

Şeker Leasing Şubat Ayında Halka Açılıyor

Bir Şekerbank iştiraki olan Şeker Leasing halka açılma kararı verdiğini açıkladı. 1997 yılından bu yana sektörde faaliyet gösteren ve otomotiv, sağlık, matbaa-ambalaj, finans, inşaat, turizm, gıda, tarım sektörleri başta olmak üzere çok sayıda sektörde her türlü yatırım malının finansmanını sağlayan şirketin halka açılma yoluyla şeffaf bir hale gelmesi ve sermayesini güçlendirmesi hedefleniyor.

Sermayenin kısıtlanmış olan % 20'lik kısmının sabit fiyat toplama yöntemiyle halka arzının gerçekleşeceği ve halka arzdan beklenen bedelin 4 trilyon TL olduğu kaydediliyor. Sağlanan gelirin tamamının şirket içinde kalarak bu kaynağın yatırımcılara sağlanan finansmanın maliyetini düşürmede ve şirket ciro-sunun arttırılmasında kullanılacağı ifade ediliyor.

Şeker Leasing Genel Müdürü Alp Gülesen, her sektöre olumlu baktıklarını belirterek katma değer ve istihdam sağlayan yatırımların yanında yer almayı sürdüreceklerini vurguluyor. Şirketin 31.10.2002 itibarıyla 10 trilyon TL kayıtlı, 8 trilyon TL ödenmiş sermayesi bulunuyor.

Murat Arıç, Alternatifbank Genel Müdürü Oldu

Alternatif Leasing'in kuruluş tarihi olan Şubat 1997'den bu yana Genel Müdürlük görevini yöneten Murat Arıç, yeni yıl itibarıyla Alternatifbank A.Ş.'nin Genel Müdürlüğü'nü yürütecek. İş hayatına bankacılık sektöründe başlayan Arıç sırasıyla İktisat Bankası ve Credit Lyonnais kuruluşlarında görev yapmıştı. Alease Genel Müdürlüğü'nü vekaleten daha önce şirketin Genel Müdür yardımcısı olan Cenk Yılmaz'ın yürüteceği, Arıç'ın ise ALease Yönetim Kurulunda yer alacağı bildirildi.

Pelin Kubilay, 2002 En Başarılı İş Kadınları Arasında

Üç yıldır Yılın Başarılı İş Kadınlarını belirleyen Dünya Gazetesinin 2002 sonuçları açıklandı. Dış Leasing ve Dış Faktoring genel müdürü Pelin Kubilay, bu sene "bankacılık-faktoring-leasing" dalında yılın en başarılı profesyonel yöneticisi seçildi. 1988 yılından bu yana leasing sektöründe muhtelif görevlerde bulunan Kubilay, Mayıs 1997 tarihinden itibaren Doğan grubu bünyesindeki Dış Leasing ve Mayıs 2001 tarihinden itibaren Dış Faktoring şirketlerinin genel müdürlüğünü yürütmekte.

Asya Finans Üyemiz Oldu

1996 yılında özel finans kurumu olarak kurulan ve aynı tarihte finansal kiralama faaliyetlerine başlayan Asya Finans Kurumu A.Ş., Kasım ayında Fider üyesi oldu. Mevcut ödenmiş sermayesi 20 trilyon TL olan kuruluş çok ortaklı bir yapıya sahip. Asya Finans'ın 16 ilde 28 şubesi bulunuyor.

2003'te Yatırım Ortamı ve Devlet

Baştarafı Sf. 1'de

Ahmet BULDAM*

dosyalarda tozlanmasını sağlayabilecek kritik bir faktör. Kaynağın varlığı-yokluğu kadar koşulları, vadesi ve maliyeti de hayati olabiliyor. Finans piyasalarında devletin yıllardır abartılı bir yer işgal ettiği ülkemizde, yatırım kaynakları üzerinde devletin etkisi hakkında uzun açıklamalar yapmak gereksiz. Bu tabloya küresel direkt yatırım akımlarını çekebilmek için ülkelerin giriştikleri rekabeti de ekleyelim. Küresel rekabetin sınırladığı bir alanda devlet politikalarının büyük dikkat ve disiplinle oluşturulması gerektiği apaçık ortaya çıkar.

Bu kısa ufuk turu, Türk özel sektörünün gözünün için devlet üzerinde olduğunu anlamamız için yeterli. Öyleyse yeni hükümetin anlayışı ve politikaları bu beklentinin neresinde, şimdi buna bakmaya çalışalım.

Kilit Unsur: Maliye Politikası

2002 yılının büyük bölümüne 'siyasi risk' damgasını vurdu. Mayıs başlarında başlayıp Kasım ayında seçimlerle sonuca ulaşan siyasi yenilenme süreci siyasi riskler açısından beklenileni verdi. IMF'in çerçevesini çizdiği Orta Vadeli Program'a uyması beklenen, Meclis'te güvenli karar çoğunluğu olan bir siyasi iktidar ülkeyi içte rahatlatı.

Diş siyasi riskler: AB, Kıbrıs ve ABD-Irak riskleri olarak adlandırılabilir. AB ile Kopenhag zirvesine giden süreçte piyasalar en kötü olasılığı bile satın almış oldukları için bir şok söz konusu olmadı. Kıbrıs konusu ülkeyi sıkıştırırsa da, kısmen zamana yayıldı ve sarsıcı bir etki yapmadı. Ne var ki Irak'ta yaklaşan fırtına için Türkiye'nin elinden gelen fazla bir şey yok. Şu günlerde Irak ile ilgili siyasi-askeri gelişmelerin ekonomik faturası ödenmeye başlıyor.

Maliye politikası konusunda ise bazı ilginç ipuçları var. Bugünlerde yasalaşacak olan Geçici Bütçe ile hükümet üç ay kadar zaman kazanacak. Maliye politikasının temel belgesinin, yani 2003 Bütçesi'nin IMF ile anlaştıktan sonra şekilleneceği anlaşıyor. Yine de geçici bütçede bazı işaretler görebiliriz. Kimi kalemlere yakından bakalım.

Geçici bütçe, üç ay süreyle her kuruluşa her ay için 2002 başlangıç ödeneğinin belli bir yüzdesi oranında harcama yetkisi veriyor. Yıl sonu enflasyonun % 20 civarında (dolayısıyla deflasyonun % 25 civarında) hedefleneceği anlaşıyor. Bu hesaba göre kabaca % 8'in altındaki aylık katsayılar geçen yıla göre reel olarak daralan ödenekleri gösterecektir.

Personel ödenekleri için bu aylık katsayı toplam % 11. Ancak bu kalemin içindeki ilaç-tedavi giderleri için % 4,2, işçilik giderlerinde (yatırımlarla yakından bağlantılıdır) için ise % 7,1 öngörülmüş. Yani, bu kalemlerde reel daralma var. Ağırlıkla maaştan oluşan diğer personel ödemeleri ise % 12,6 oranında artacak. Bu da reel büyümeyi gösteriyor.

Faizler ve sosyal güvenlik sistemine aktarılan paralar, bütçede transfer harcamaları kalemleri arasında gösterilir ve toplamın % 85'ini oluşturur. Bu kalemler dışındaki transfer kalemleri için aylık % 3,8 - % 5,5 katsayı konmuş. Yani bu kalemler de reel olarak daralacak. Faizler ile sosyal güvenlik transferleri ödeneklerinin artış katsayısı biraz daha karmaşık ama toplamda % 13 - 13,5 ile reel büyüme işareti veriyor.

Faiz ödemeleri için 2002'de 42 katrilyon lira bütçelenmişti, 52 katrilyon lira civarında gerçekleşecek. Üç ay için bütçelenen faiz transferleri 17 katrilyon liraya yakın, yani 52 katrilyonun üçte biri kadar. Ayrıntıya inmeden şunu söyleyebiliriz: ilk üç ayda reel faizde dış dokunur bir düşme beklenmiyor demektir.

2002 Bütçesinde sosyal güvenlik kuruluşlarına 7,4 katrilyon lira transfer edilmesi öngörülmüşken, Kasım ayı sonunda 9,4 katrilyon lira aşılmıştı bile. Geçici bütçede 3,5 katrilyon

lira ödenek bütçeleniyor. Yine kabaca 2002 gerçekleşmesinin üçte biri kadar, üç ayda harcanacak. Sosyal güvenlik transferlerinde de reel bir büyüme bekleniyor demektir.

Kamu yatırım harcamalarında ise önemli bir kısıntı sinyali var. 2002'de konsolide yatırım bütçesi 5,7 katrilyon lira idi. Herhalde bu günlerde tamamı harcanmış olacak. Belediye yatırımlarının da etkisiyle ulusal gelirin üçüncü çeyrekte ölçülen yıllık büyüme oranının (% 7,8) 1,5 puanlık bölümü kamu yatırımlarından gelmişti. Geçici bütçede iç kaynaklı yatırımların aylık katsayısı % 3,1, toplam % 4,3. Bunun anlamı şu: böyle giderse 2003'te konsolide bütçeden yapılacak yatırımlar, 2002'deki nominal tutarın yaklaşık yarısı kadar olacak. Bu da reel olarak % 50'den fazla bir küçülme demek.

Vergi gelirleri için geçici bütçedeki 15 katrilyon liralık tahmin rakamı, 2002 nin ilk üç ayındaki tahsilatın % 30 fazlası. Vergi gelirlerinde reel bir artış planlandığı anlaşıyor. Dolaylı ya da dolaysız, devletin her kuruş vergiye ihtiyacı var.

Teşvikler konusunda yeni iktidarın yapacaklarında henüz netlik yok. Maliye politikasına bakınca, hükümetten yatırımlara yön verecek dramatik vergi tavizleri beklememek gerekiyor. Herhalde ancak bürokrasinin azaltılması ve bölgesel teşvikler alanında bazı gelişmeler umabiliriz. Genel siyasal istikrar, maliye politikası ve teşvik cephelelerinde görünüm böyle. Özerk kuruluşlara bırakılan para ve finans piyasaları hakkında da birkaç şey söyleyebiliriz.

Merkez Bankası özerkliği-kontrollü faiz-dalgalı kur rejimi oturduktan sonra para politikası gündemden düşmüştü. Son günlerde ortaya çıkan Irak bağlantılı volatilité, Merkez Bankası'nın müdahalesini gerektirdi. Savaş gerçekleşirse, para rejimi de ciddi bir sınavdan geçecek. Öte yandan, finans sektörünün yeniden kaynak pompalamaya başlaması yatırım ortamının iyileşmesi için temel koşul. Bunun için devletin önünde bekleyen konular IMF tarafından hatırlatıldı. Burada üzerinde durmaya gerek yok.

Sonuç

Özel sektör, yatırım ortamının iyileştirilmesi için devletten önemli adımlar bekliyor. Genel siyasi istikrarla ilgili unsurlarda bu noktadan sonra önemli bir iyileşme beklemek zor. Kısa vadede devletin elindeki en önemli ve en öncelikli politika aracı ise maliye politikası. Mali milatın kaldırılmasını saymazsak, yeni hükümetin maliye politikası alanındaki ilk somut icraatı olan Geçici Bütçe Kanun Tasarısı'na bakınca şu çizgiler göze çarpıyor:

- Yatırımlarda reel ve nominal kısıntı
- Memur ve emeklilere yapılan gelir ödemelerinde reel artış
- Faizlerde reel artış
- Vergilerde reel artış.

Bu unsurları 2003'teki yatırım ortamına etkileri açısından incelersek: yatırımların kısılması, yüksek faiz ve yüksek vergi yükü olumsuz ve deflasyonist bir baskı yaratacak. Memur ve emekli maaşlarındaki reel artışın talebi canlandırıcı etkisinin bu olumsuz unsurları dengelemesi zor.

Sonuçta, 2003 yılında yatırımların durgun bir seyir izlemesi beklenmeli. Yerli ve yabancı yatırımcıların hareketlenmesi 2004'ü bulacak gibi görünüyor.

*Yönetim Danışmanı/
FİDER Eski Başkanı

Türk Sivil Toplum Kuruluşlarının AB Çıkartması

İKV (İktisadi Kalkınma Vakfı) ve TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) önderliğinde bir araya gelen içerisinde Fider'in de yer aldığı 200'den fazla sivil toplum kuruluşunun oluşturduğu "Türkiye Platformu" 7.Ekim tarihinde yayımladığı ve Kopenhag zirvesinden beklentilerin ortaya konulduğu bir bildirinin ardından 27 Kasım tarihinde Brüksel'de AB'ne yönelik bir toplantı gerçekleştirdi.

Toplantıya Türkiye'den sivil toplum kuruluşları ile AB muadillerinin yanı sıra AB Ekonomik ve Sosyal Komite Başkanı ve Avrupa Komisyonu Sosyal İlişkilerden sorumlu üyesi de katıldı.Fider adına Başkan Dursun Akbulut'un iştirak ettiği toplantıda Türkiye'nin katettiği mesafe ve yapılanların önemi AB ülkelerine aktarıldı.

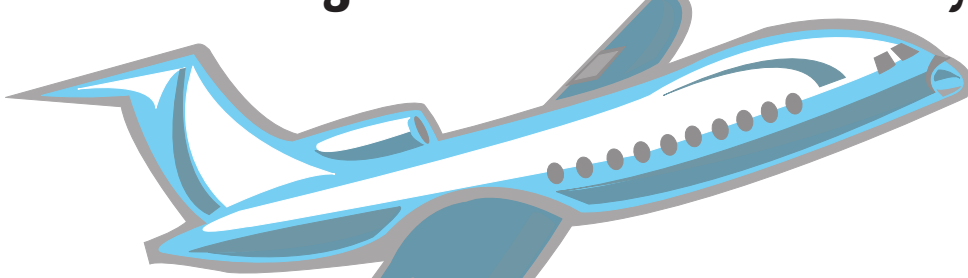
ABD'de Leasing Kullanan Şirketlerin Sayısı Artıyor

ABD'de 40 yılı aşan bir süredir yatırımların finansmanında kullanılan leasing yöntemi , gitgide daha çok şirket tarafından tercih ediliyor.ABD'deki Leasing Birliği ELA (Equipment Leasing Association) tarafından hazırlanan rapora göre, 2001 yılında 697 milyon USD'lik ekipman yatırımı gerçekleşen ABD ekonomisinde bunun 216 milyon USD'ı (% 31) leasing yoluyla finanse edildi.2002 sonu itibariyle leasing yoluyla finanse edilen yatırımların 204 milyon USD olacağının tahmin edildiği, 2003 yılı için ise 208 milyon USD leasing hacmi beklendiği belirtiliyor.

ABD'de her 100 şirketten 80'i ekipman yatırımlarını leasing yoluyla finanse ediyor.Leasing yönteminin kullanılmasında şirketlerin nakit akışlarına uygun finansman imkanı bulabilmesinin yanı sıra , teknolojik değişikliklere karşı leasing yönteminin daha esnek bir yöntem olması ve ekipmanların leasing süresi içinde değiştirilebilmesi veya yenilenebilmesi imkanı gösteriliyor.

Özellikle küçük ölçekli şirketler yatırımlarının finansmanında banka kredileri yerine leasingi tercih ediyorlar.Bu şirketler, üretim artışına hedeflenmiş, teknolojinin yoğun kullanımına yönelmiş ve büyüme trendi içinde olan ancak sermayesi kısıtlı şirketler.Bu şirketlerin leasing gibi esnek ve uygun vadeli finansmana ihtiyacı olduğu kaydediliyor.

Cross-Border Leasing Fransa'da Yeniden Canlanıyor

Fransa'da 2 sene önce yavaşlayan cross-border leasing işlemleri yeniden canlanma eğiliminde. Fransız şirketler özellikle ABD orijinli leasing şirketlerinden leasing finansmanı sağlıyorlardı ancak 2 sene önce ABD'de yurtdışına yapılan leasing işlemlerine getirilen bazı düzenlemeler muhafazakar Fransız şirketlerinin çekimser davranmasına neden olmuştu. Fransa'da yurtdışındaki leasing şirketlerinden sağlanan finansmanı daha çok Air France, France Telecom, Fransız Demiryolları ve Karayolları Ulaşım (public transport) gibi kamu kuruluşları kullanıyor. Piyasada cross-border işlemlerin artışı yönünde sinyaller alınsa da bu konudaki canlanmanın uzun bir döneme yayılacağı kaydediliyor. Çünkü Fransa'daki yasal ortam da oldukça kısıtlayıcı ve bu şirketlerin ön izin almaları uzun bir prosedüre tabi oluyor.

Ertelenmiş Vergi Hesabı

Murat İNCEKARA / Siemens Leasing

Bildiğiniz gibi finansal kiralama şirketleri arasında uluslararası muhasebe standartlarına göre bilanço ve kar/zarar çıkaran şirket sayısı çok fazla değildir. Genellikle uluslararası ortaklığı olanlar veya uluslararası kredi kurumlarından kredi kullanan firmalar bu standartlara göre finansal tablolarını çıkarırlar. Fakat bu finansal tabloların hazırlanmasında karşılaşılan bir problem de ertelenmiş vergi hesabıdır. Türk vergi mevzuatına göre hazırlanan bilanço ve kar/zarar tabloları ile uluslararası veya Amerikan standardına (US GAAP) göre hazırlananlar arasında çok farklılık vardır.

Bizim ülkemizde kiralanan sabit kıymetler finansal kiralama şirketinin aktifinde görünür, amortisman ayırma ve yeniden değerlemeye tabidir. Yaptığınız bu yeniden değerlemenin artanı olan fon kısmını da sermayenize ilave edebilirsiniz. Finansal kiralamaya baz olan mal bedelinin tahsilatı da bizde gelir unsurudur, bunun yanında gider kaleminiz de ekipmanların amortisman kısmıdır. Uluslararası muhasebede ise ekipman leasing yapan müşterinin aktifindedir ve müşteri amortisman ayırma hakkına sahiptir. Finansal kiralama şirketi sadece kazandığı faizi gelir yazar, müşteri de sadece ödediği kiranın faiz kısmını gider yazmak durumundadır. Bu durumda finansal kiralama şirketinin kar/zarar tablosunda görünecek olan ise finansal kiralama işleminden kazandığı faiz geliri, leasing şirketinin kendi finansmanı için kullandığı kredi var ise onun kredi faizleri ve kur farkı giderleri, genel yönetim giderleri, mevduatı varsa bu mevduatın faiz kazandıran enstrümanlardan elde ettiği gelirler, finansal kiralama şirketinin kendisinin kullanımında olan ekipmanların amortisman giderleri ve bunların yanında diğer gelirler ve giderler kalemlerinden oluşan değerlerdir.

Buraya kadar her şey bildiğimiz gibi ve genel uygulama alanı durumundadır. Fakat uluslararası muhasebe standartlarından olan ertelenmiş vergi hesaplanması da bizim standartlarımızdan farklılık gösteren diğer bir unsurdur. Sorun şuradan kaynaklanmaktadır. Ertelenmiş vergi, rapor tarihi itibarıyla vergi usul kanununa göre hazırlanmış Türk Lirası bilanço ile uluslararası muhasebeye göre hazırlanmış Türk Lirası bilanço arasındaki farklara hesaplanmaktadır. Buradaki farklar kar/zarar etkisine sahip olan düzeltme kayıtlarıdır. Fakat, vergi usul kanununa göre oluşan bilançoda tarihi değerden duran sabit kıymetler mevcut iken, uluslararası muhasebede ise rapor tarihi itibarıyla merkez bankası kurlarıyla değerlendirilmiş güncel finansal kiralama alacakları (eğer döviz ise değerlemeye tabidir) mevcuttur.

Vergi usul kanununda mevcut olan sabit kıymetlerinin (net defter değerlerinin) uluslararası muhasebeye geçerken silinmesinden dolayı aktifte ertelenmiş vergi yaratılırken, bunun yerine konan finansal kiralama alacağının yazılmasından dolayı da pasifte ertelenmiş vergi doğmaktadır. Eğer sabit kıymetlerinize (finansal kiralamaya konu olanlara) yeniden değerlendirme yapmamışsanız aktif-

ten silinen sabit kıymetler çok küçük değerde kalacak ve daha az bir ertelenmiş vergi aktifi doğuracak, fakat güncel kurlarla TL'ye çevirdiğiniz finansal kiralama alacağınızın ertelenmiş vergi etkisi pasifte daha büyük olacaktır. Bunun yanında TL olarak hazırlanmış bilanço ve kar/zararı uluslararası muhasebeye göre hazırladıktan sonra ya enflasyona endeksli hale getirip (IAS 29) TL raporlayabilirsiniz yada dövizde endeksleyip (FAS 52) döviz raporlayabilirsiniz.

Zaten bunlardan birini uygulamak en doğru yöntemdir. Çünkü bizimki gibi enflasyonist bir ülkede tek başına IAS rapor bir anlam ifade etmez. IAS 29 veya FAS 52'ye göre hazırlanmış bir bilançoda dönem karı aktif-pasif arasındaki farktır. Sizin kar/zarar tablonuzdaki kar, bilançoya bağlanmakta ve bilançoda oluşan kar veya zarar rakamına ulaşmak için de kar/zarar tablonuzun içine enflasyon düzeltme kaydı (IAS 29 için) veya çevrim farkı (translation gain or loss – FAS 52 için) diye bir satır ilave etmek durumunda kalırsınız. Bu şekilde ortaya çıkan dönem karı veya zararı üzerinde ertelenmiş verginin çok büyük etkisi vardır. Şöyle ki, devalüasyon olduğunu düşünelim, sizin dövizli kira alacaklarınızın TL karşılığı birdenbire artar ve bundan dolayı pasife haddinden fazla büyük bir ertelenmiş vergi yazarsınız ama sildiğiniz sabit kıymetler tarihi TL değerlerinden olduğu için aktifinize küçük bir miktar ertelenmiş vergi yazarsınız. Dönem karı da bilanço farkından doğduğu için büyük bir ertelenmiş vergi yazarak arttırdığınız pasifinizi küçük miktartlı aktifinizle eşitlemek için ya oluşacak kar rakamı azalacak yada zarara dönmek durumunda kalacaksınız.

Bu raporlamanın azizliği olduğu gibi, ertelenmiş verginin bütçelenmiş dönem için ne olacağını tahmin etmek ve bütçelemek çok zordur. Ertelenmiş verginin bu etkisini yok etmek için çözüm ise finansal kiralama konusu sabit kıymetlere yeniden değerlendirme yapmaktır. Yeniden değerlendirilmiş yüksek bedelli sabit kıymetleri uluslararası muhasebeye geçerken silmek durumundasınız, yani yüksek bedelli sabit kıymet silerken de aktifinize yüksek bedelli ertelenmiş vergi yazarak bilançonuzu dengeleyebilirsiniz. Fakat bunları birbiri ile dengelemek çok zordur, çünkü yaptığınız her hareket başka bir muhasebe kaydını değiştirmektedir, buna ilave yeniden değerlendirme yapmak sizi finansman gider kısıtlamasına maruz bırakır ve ilave vergi ödemek zorunda kalırsınız.

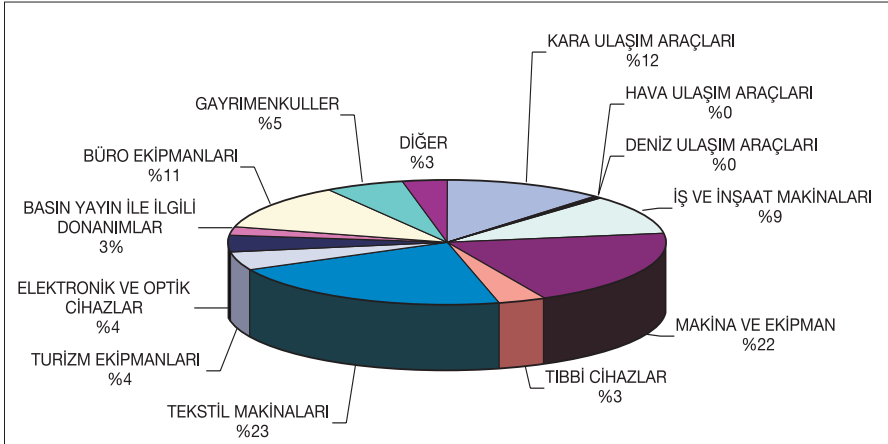
Yani sözün özü, vergi usule göre oluşan finansal tablolarınızı uluslararası standartlara getirmek çok kolay bir iş değildir, hiç umulmayan sürprizlerle karşılaşılabilir. Ertelenmiş verginin bütçesini yapmakta, gidişatını kontrol etmekte zordur. Umarız Avrupa Birliği Standartları uygulamaları yaygınlaşırken, finansal kiralama şirketlerinin muhasebe uygulamaları da Avrupa Birliği standartlarına getirilir veya en azından yaklaştırılır.

Leasing Sektörünün 9 Aylık İşlem Hacmi 855 Milyon Dolara Ulaştı

Leasing sektörünün 2002 yılı III.döneme (Temmuz-Ağustos-Eylül) ait verileri sonuçlandı. Sektörün III.dönemde finanse ettiği yatırım tutarı 328.2 milyon USD tutarına ulaşarak, 9 aylık dönemde finanse edilen yatırım tutarı 855 milyon USD olarak gerçekleşti.

Finansal kiralama şirketleri, bu yılın ilk üç aylık döneminde 178.9 milyon USD, ikinci dönemde ise 348 milyon USD tutarında işlem gerçekleştirmişti. Böylece sektör ikinci çeyrekte yakaladığı ivmeyi üçüncü çeyrekte de sürdürerek, geçen senenin 9 aylık dönemine göre de % 73 artış kaydetmiştir.

Aşağıda 2002/9 ay itibariyle leasing işlemlerinin mal gruplarına göre dağılımı yer almaktadır.

2002 yılı 9 aylık dönemde, üretim ekipmanları ile ilgili leasing hacminde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 64'lük artış kaydedilerek, işlem hacmi 184.5 milyon USD'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde Kara Ulaşım Araçları ve Turizm ekipmanları finansmanındaki artış da sırasıyla % 249 ve % 149 olarak gerçekleşmiş ve söz konusu mal gruplarında yapılan toplam finansman tutarı 136.5 milyon USD olmuştur.

Leasing Sektörü En Çok Tekstil Yatırımlarını Finanse Etti

Leasing sektörünün bu yılın 9 aylık döneminde finanse ettiği mal gruplarının başında % 23 pay ile tekstil makineleri geliyor. Leasing şirketleri tekstil sektörüne yaklaşık 200 milyon USD tutarında finansman sağladı. 2001 yılında kurların artışı ve buna paralel olarak ihracattaki artış, 98'den bu yana olumsuz koşullar içinde olan tekstil sektörünün özellikle 2002 yılında atağa kalkmasına neden oldu. Makina yatırımlarını ağırlıklı olarak yurtdışından sağlayan tekstil sektörünün 2002 yılı 9 aylık makine ithalatında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 100'ün üzerinde artış gerçekleşerek toplam makine ithalatı 960 milyon USD'a ulaştı.

Leasing şirketlerinin finanse ettiği tekstil makineleri arasında dokuma tezgahları en yüksek paya sahip. 2002/9 aylık dönemde leasing şirketleri 62,7 milyon USD tutarında dokuma tezgahı finansmanı gerçekleştirdiler. Bunun yanı sıra 29,4 milyon USD tutarında finansman iplik makinelerine, 19,5 milyon USD konfeksiyon makinelerine, 12,7

milyon USD ise boya makinelerine sağlandı. Diğer kategorisinde ise örgü makineleri ve diğer terbiye makineleri yer almakta.

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren satıcı firmalar, sektördeki yatırımların artışını kriz sebebiyle ertelenmiş yatırımların gerçekleşmesine bağlıyorlar. Rieter iplik imalat makinelerinin mümessili Erbel A.Ş.'den Haluk Erbel 2002'deki yatırımların artışını iplik sektörü açısından şöyle değerlendiriyor "Türkiye'de her sene iplik sektöründe minimum bir yatırımın yapılması lazım. 2001 yılında yaşanan krizden dolayı 2001 yılında yapılması gereken yatırımlar yapılmadı. 2002 senesinde hem 2001 hem de 2002 senesinde yapılması gereken yatırımlar yapıldı. 2002'deki toplam yatırımın 400 bin iş seviyesinde olduğunu tahmin ediyoruz. 2003 yılında da takriben 200-250 bin iş arasında bir yatırımın gerçekleşmesini ümit ediyoruz."

İtalyan Nouva Pignone dokuma tezgahlarının Türkiye temsilcisi Nejat Sümer Mümessillik firmasının sahibi Nejat

Hazır Giyim Sektörü Türkiye ve Dünya'daki Gücü

TGSD (Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği)

Hazır Giyim Sektörünün Türkiye'deki durumu:

Hazır giyim sektörü, Türkiye'nin en çok ihracat gerçekleştiren sektördür ve 2002 ihracatının 9 milyar dolar seviyesine ulaşması beklenmektedir. Sektör tek başına Türkiye ihracatının yüzde 25'ini, tekstil sektörü ile birlikte yüzde 35'ini gerçekleştirmektedir.

Türkiye ihracatının lokomotifi olmayı sürdüren sektör ihracatını sürekli arttırmaktadır ve 2002 yılı üçüncü çeyrek sonunda yüzde 20 artış göstermiştir. Hazır giyim sektörü; her dönem sürdürdüğü yatırım eğilimi ve özellikle dış talebe bağlı üretim artışı ile ekonomik büyümenin itici sektörü olmakta, yatırım, kapasite ve üretim artışı ile emek yoğun niteliğinden dolayı yeni istihdam olanakları yaratmaktadır. Dış pazarları hedefleyen ve rekabetçi yapısını kullanan özelliği ile de ülkenin en önemli ihtiyacı olan döviz kazancını en çok sağlayan lider sektör konumunu sürdürmektedir. Sektör, GSMH'nin yaklaşık yüzde 10'unu yaratmakta, tekstil sektörü ile değerlendirildiğinde üretimdeki payı yüzde 20'lere ulaşmaktadır.

Hazır giyim sektörünün üretim kapasitesi, Avrupa Birliği içinde İtalya ile birlikte kurulu en büyük kapasitedir. Üretim, sahip olunan yüksek kaliteli teknoloji ile gerçekleştirilmekte, sektör hammadde, üretim teknolojisi ve ürün kalitesi itibarı ile dünya standartlarında bulunmaktadır.

Hazır giyim sektörü, tekstil sektörü ile birlikte en çok yatırım yapılan sektördür. Son 10 yılda 40 milyar dolarlık yatırım ile ekonomiye en çok üretim kapasitesi ve istihdam alanı yaratan sektör konumundadır. Sektör, tekstil sektörü ile birlikte en çok istihdam sağlayan sektördür. Hazır giyimde yaklaşık 2 milyon kişi çalışmaktadır.

Gelişen ülkelerin itici sektörü olduğu kadar, gelişmiş ülkelerin ekonomilerinde de yeni ve yüksek teknolojili sektörlerin varlığına rağmen en önemli beş sektörden (tekstil ve hazır giyim, otomotiv, kimya, elektronik, iletişim) biri olmayı sürdürmektedir.

Türkiye'de de orta uzun vadede yeni ve yüksek teknolojili sektörlere geçiş olacak ve bu sektörlerin ekonomideki payı artacaktır. Bununla birlikte hazır giyim sektörü sahip olduğu gücü ve potansiyeli Türk ekonomisine sunmaya devam edecektir.

Ekonomik kalkınma, büyüme, rekabet ve değişim sürecinde Türkiye sektörün sahip olduğu değerleri ve sunduğu olanakları geliştirmeli ve en etkin şekilde kullanmalıdır.

Türk Hazır Giyim Sektörünün Dünyadaki Durumu:

Türk hazır giyim sektörü, dünya piyasalarının en önemli tedarikçilerinden biridir. Sektör, Dünya'nın 6. büyük, Avrupa Birliği'nin ise 2. büyük tedarikçisi konumundadır. Tekstil sanayii de dünya'nın 14. büyük, Avrupa Birliği'nin 1. büyük tedarikçisidir. Türk hazır giyim sektörü, dünya piyasalarında üretim'de önemli bir güç ve marka haline gelmiştir. Türkiye içinde de dünya piyasalarında bu konuma sahip tek sektördür.

1990 yılında 108 milyar dolar olan dünya hazır giyim ticareti, 2000 yılında 199 milyar dolar olmuştur. Hazır giyim ticaretinin dünya imalat sanayi ticareti içindeki payı yüzde 4.3, dünya ticareti içindeki payı ise yüzde 3.2'dir. Türkiye'nin dünya hazır giyim ticareti içindeki payı ise yüzde 3.3'dür.

Hazır giyim sektörü ticareti içinde ABD, Japonya ve AB ülkeleri en önemli ithalatçılardır. ABD 66.4 milyar dolar ithalatı ile en önemli alıcıdır. Onu 19.7 milyar dolar ile Japonya takip etmektedir. 15 AB ülkesinin toplam ithalatı ise 85,3 milyar dolardır ve AB dünyanın en büyük pazarıdır.

Hazır giyim sektörü ticareti içinde ABD ve AB ülkeleri aynı zamanda önemli ihracatçılardır. Teknolojik sektörlerdeki üstünlüklerine rağmen bu ülkeler hazır giyim sektörlerinde de üretim ve ihracatlarını korumakta, hatta yıllar itibarı ile geliştirmektedirler.

Türkiye en büyük iki pazardan AB pazarına yaptığı 5.5 milyar dolar ihracatı ile AB hazır giyim ihtiyacının yüzde 6.5'ni, ABD pazarında ise 1,1 milyar dolar ile yüzde 1.7'sini karşılamaktadır. Hazır giyim sektörü ihracatta son beş senedir pazar çeşitlemesini arttırmaktadır. Böylece az sayıda ülkeye bağımlılıktan çıkılmaktadır. ABD ve İngiltere pazarlarına yönelik ihracatta önemli sıçramalar sağlanmıştır. Rusya pazarı dışındaki diğer tüm ülkelere yönelik ihracatta artış sağlanırken, Almanya halen en büyük pazar özelliğini korumaktadır.

Türk hazır giyim sektörü dünya pazarlarında yarattığı imajını yarattığı markalar ile de desteklemeye başlamıştır. Gümrük birliği avantajlarını kullanan sektör, kurulmakta olan Pan Avrupa ve Akdeniz Ticaret Bloğu'nun gelecekte sunacağı olanakları da en etkin şekilde kullanmayı planlamaktadır. 700 milyon kişinin yaşadığı ve yeni oluşan bu blok ticareti içinde tekstil ve hazır giyim sektörü ithalatı yüzde 13.3 ile birinci sırada, ihracatında ise yüzde 7.7 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Türk hazır giyim sektörü mevcut gücü ile yakın dönem için başta AB, Pan Avrupa ve Akdeniz Bloğu, ABD ve komşu ülkelere yönelik ihracatını iki katına çıkarma potansiyeline sahip bulunmaktadır.

Baştarafı Sf. 7'de

Sümer, 2002 senesinin tekstil sektörü için iyi bir sene olduğunu, bunun belirtilerinin ise 2001 sonlarında başladığını kaydediyor. 2003 yılında yatırımların aynı hızla devam edeceğini beklediklerini sözlerine ekleyerek "Ancak dünya politikasındaki gelişmeler ve ITMA fuarının 2003 programına alınmış olması yatırımların hızını azaltabilir. Fuar yıl sonuna doğru gerçekleşeceğinden, firmalar fuarı bekleyerek yatırım kararlarını bu dönemden sonra almak isteyeceklerdir." diyor.

Brother Konfeksiyon makinalarının mümessili Uğur Makine A.Ş.'den Genel Müdür Yardımcısı Temel Kamiloğlu da 2002'nin özellikle ikinci yarısında piyasalardaki iyimser havanın geciktirilmiş yatırımların tamamlanmasına sebep olduğunu söylüyor. Ayrıca, 11 Eylül sonrasında A.B.D.'nin diğer İslam ülkelerine olan siparişlerini iptal ederek Türkiye'ye yönlendirdiğini, siparişlerin artması sebebiyle de konfeksiyon sektörünün kapasite artırımına

yöneldiğinin altını çiziyor. Yatırımların ağırlıklı olarak İstanbul ve yakın çevresinde olduğunu, 2003 yılı içinde satış çıkmazsa yatırımlardaki artışın devam edeceğini beklediklerini sözlerine ekliyor.

Boya ve terbiye makinaları alanında faaliyet gösteren Masters Tekstil'in ortaklarından Ali Cansız 2002 yılında tekstil terbiye konusunda önemli oranda yatırım yapıldığını, bu yatırımların içinde ağırlığın ise tül perde terbiye yatırımlarında yaşandığını belirtiyor. Türkiye'nin özellikle son yıllarda tül perdede yaptığı yatırımlarla dünya piyasasında söz sahibi durumuna geldiğine dikkat çeken Cansız, 2003 yılı için beklentilerini şöyle aktarıyor "Şayet Irak'ta bir savaş olmaz ise 2003 yılında da terbiye yatırımlarının devam edeceğini tahmin ediyoruz. Ayrıca 4 yılda bir yapılan uluslararası Tekstil Makina Fuarı ITMA bu sene sonbaharda yapılacaktır. Bu nedenle yatırımcılar bu fuarın akabine göre yatırım kararları vereceklerdir."

Leasing sektörünün yıllar itibarıyla tekstil makinaları finansmanı aşağıda yer almaktadır.

(Bin USD)	1998		1999		2000		2001		2002/ 9 aylık	
TOPLAM İŞLEM HACMI	1.944.128	Oran	943.866	Oran	1.629.936	Oran	731.720	Oran	855.148	Oran
		%		%		%		%		%
TEKSTİL MAKİNALARI	197.959	10,18	45.102	4,78	134.328	8,24	87.822	12,00	199.792	23,36
Dokuma Tezgahları	42.752	2,20	10.266	1,09	51.886	3,18	26.945	3,68	62.684	7,33
İplik İmalat Makinaları	29.775	1,53	5.232	0,55	15.293	0,94	7.858	1,07	29.409	3,44
Boya Makinaları	16.376	0,84	5.486	0,58	7.270	0,45	4.579	0,63	12.777	1,49
Konfeksiyon Dikiş Makinaları	29.888	1,54	12.206	1,29	21.774	1,34	13.870	1,90	19.539	2,28
Diğer	79.168	4,07	11.912	1,26	38.105	2,34	34.571	4,72	75.383	8,82

Leasing şirketleri 2002'de tekstil sektörünü nasıl değerlendiriyor?

GARANTİ LEASING: Şirket yetkilileri, özellikle konfeksiyon ve konfeksiyon yan sanayii sektöründe faaliyet gösteren sanayicilerin, 2001 yılında yaşanan ekonomik krizi daha az zararla atlattıkları amacıyla ihracat atağına geçerek dış pazara yöneldiklerini ve tekstil sektörünün 2002 yılına iyi başlayarak ilk 6 aydaki ihracatını %11.4 artırdığını belirtiyorlar. Yetkililer "Sektörün dış pazarlarda rekabetçiliğini artırarak sürdürmesinde önemli faktörlerden ikisi yüksek ürün kalitesi ve uygun maliyet. Bunları modern teknolojinin yardımı ile, modern teknolojiyi de leasing gibi finansman araçlarının kullanılması ile elde etmek mümkün" diyerek tekstil yatırımlarındaki artışın leasing işlemlerine paralel yansıdığına dikkat çekiyorlar.

Tekstil sektöründe 40.000 adet firmanın faaliyet gösterdiğini, bu işletmelerin % 90'ından fazlasını KOBİ'lerin oluşturduğunu ifade eden şirket yetkilileri, konfeksiyon sektöründeki işletmelerin ise tamamına yakınının KOBİ olduğunu, tekstilin konfeksiyon dışı alanlarında ise büyük ölçekli firmaların ağırlıkta olduğunu belirtiyorlar.

Tekstil sektörüne sağlanan devlet teşviklerine kısıtlamalar getirildiği, öte yandan leasing yönteminin uzun vadeli finansman ve vergi avantajlarıyla tekstil firmaları için cazibesini daha da arttırdığı kaydediliyor.

Garanti Leasing'in 2002 yılı 9 aylık dönemde yaklaşık 21 milyon USD tutarında tekstil yatırımını finanse ettiği, bu makinalar içinde ağırlığın ise dokuma tezgahlarına olduğunu belirten şirket 2003 yılında tekstil sektöründe yatırımların devam edeceğini düşünüyor.

İŞ LEASING: 2002 yılının tekstil sektörü için yatırımların yoğunluk kazandığı bir yıl olduğunu kaydeden şirket yetkilileri, özellikle ihracatçı firmaların kapasite artırımı ve modernizasyon çalışmaları nedeniyle tekstil yatırımlarında artış görüldüğünü, İş Leasing olarak da finanse edilen yatırımların % 35'lik kısmının tekstil sektörüne ait olduğunu belirtiyorlar.

Tekstil sektöründe yatırım tutarlarının genel olarak yüksek olması ve sektörün kar marjlarının önceki dönemlere göre daralmış olması nedeniyle, yatırımcıların 4 veya 5 yıl

vadeli kaynak talebinde bulunduğu kaydediliyor. Bu projelerin finansmanında ağırlıklı olarak ilgili yurtdışı (ülke) exim kredileri kullanılıyor.

Yetkililer "Tekstil sektörü, 2005 yılında kotaların kalkacak olması nedeniyle çok endişeli. İmalatların önemli bir yüzdesinin Uzakdoğu'ya yönelme eğilimi var. Bu rekabet ortamında Türkiye'yi avantajlı konuma taşıyan bazı noktalar var; lokasyon nedeniyle navlun fiyatlarının düşük olması, terminlerin daha sağlıklı yürümesi ve işçilik kalitesi. Bu avantajların etkin olarak kullanılmasını sağlamak üzere 2005 yılına hazırlık sürecinde, önümüzdeki birkaç yıl içerisinde de modernizasyon, kapasite artırımı ve en önemlisi entegrasyon yatırımlarının yoğunluk kazanacağını düşünüyoruz." diyorlar.

YAPI KREDİ LEASING: Şirket yetkilileri, 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında ilk canlanmanın kurlardaki artışın etkisiyle, ihracat potansiyeline sahip konumda bulunan tekstil sektöründe yaşandığını ve özellikle yılın sonlarına doğru ekonomik ortamın da belirginleşmeye başlamasıyla sektördeki yatırımların hız kazandığını belirtmekte.

Tekstildeki yatırımların ağırlığını kapasite artırımı ve yenileme amaçlı yatırımların oluşturduğunu kaydeden Yapı Kredi Leasing, dış piyasadaki gelen yoğun talepler ve mal termininin önemli olması nedeniyle firmaların kapasitelerini artırmaya yöneldiğini, uzun yıllardan beri sektörde olan bazı firmaların da entegrasyona yöneldiklerini belirtiyor.

Yetkililer; "Entegrasyona yönelen firmalarda üretimi gerçekleştirecek yeni makinelerin finansmanı gündeme geldi. Dolayısıyla bir anlamda "küçük yeni yatırım" kümecikleri oluştu. Bu tür yatırımlarda yoğunlaşma alanları iplik-dokuma veya dokuma-konfeksiyon veya dokuma-boya şeklinde olmuştur. Bu dönemde komple yeni yatırımlardan ziyade entegrasyona ve kapasite artışına yönelik yatırımlar ağırlık kazandığı gözleniyor. Komple yeni yatırıma giren firmalar ise uzun yıllardır işin ticaretiyle uğraşan dolayısıyla pazarlama anlamında sorun yaşamayacak ve piyasayı bilen firmalar olarak karşımıza çıkmakta." Diyerek gözlemlerini aktarıyorlar.

Tekstildeki yatırım talebinin dokuma alanında özellikle tül-perde üretimine yönelik olduğu ve bu firmaların da dış

piyasaya ağırlık verdiği ifade edilmekte. Diğer yoğunlaşmanın ise son yıllarda yaptığı atakla ön plana çıkan çorap sektöründe ve yatırımların kapasite artışı yanısıra teknoloji yenilemeye yönelik olduğu belirtiliyor.

Gerçekleştirilen yatırımların bölgesel dağılımında çok fazla bir farklılaşma görülmediğini belirten yetkililer, iplik yatırımlarının GAP Bölgesi'nde, dokumanın Bursa ve Çorlu Bölgesi'nde, boya-baskı yatırımlarının da İstanbul ve Bursa'da yoğunlaştığını söylüyorlar.

Yapı Kredi Leasing fonlamasında ülke exim kredilerini de kullandığını belirterek "Yatırım konusu makineler yabancı menşeli ve ağırlıklı olarak Alman ve İtalyan makineleri. Bu ülkelerden sağlanan ülke exim kredilerini kaynak olarak kullanıp yatırımcıya finansman sağlamaktayız. Yurtdışı exim kredileri önceki yıllarda çok daha büyük montanlı projeler için ve az sayıda firma tarafından kullanabiliyorken, son yıllarda bu krediler daha küçük tutarlı yatırım projelerinde de kullanılabilir hale geldi." Diyorlar.

KOÇ LEASE: Türkiye'nin toplam ihracatı içinde önemli bir paya sahip olan tekstil sektörünün 2002 yılında önemli bir büyüme sürecine girdiğini kaydeden şirket yetkilileri, tekstil sektöründeki bu hızlı büyümeye paralel olarak Koçlease'in tekstil makineleri finansmanındaki payının arttığını belirtiyorlar. Söz konusu yatırımların başında iplik ve dokuma tezgahlarının geldiği, özellikle ihracat amaçlı yatırımların yanısıra küçük ve orta ölçekli tekstil firmalarının yeni makina parkı yatırımlarının da finanse edildiği kaydediliyor.

Öte yandan, 2005 yılında Uzakdoğu ve Çin için uygulanan kotaların kaldırılıyor olmasının Türk tekstil firmalarını dış piyasalarda zorlayacağını belirten yetkililer "Şu anda dünyanın en önemli tedarikçileri arasında bulunan Türk firmaları söz konusu rekabet tehditini fırsata çevirmek üzere harekete geçtiler. ABD pazarının alternatifi olarak Japon pazarına ve Çin, Uzakdoğu üretimlerinde eksik olan kalite ve verimliliğe ağırlık vererek dokuma tezgahları, iplik bükme makineleri ile örgü makineleri yatırımları yapılmakta" diyorlar. Koçlease tekstil sektörüne sağlanan desteğin 2003'te de devam edeceğini vurguluyorlar.

Türkiye’de Tekstil ve Konfeksiyon Sektörü

*Azmi ÖZER/TSKB

Türkiye günümüzde dünyanın önde gelen tekstil ve konfeksiyon üreticisi ve net ihracatçısıdır. Ülkemiz, dünyanın en büyük tekstil ve konfeksiyon net ihracatçıları (=ihracat-ithalat) arasında ilk 6 içindedir. 4 ülke Uzakdoğu Asya’da (Çin.H.C., G. Kore, Tayvan ve Hong Kong), 2 ülke (İtalya ve Türkiye) Avrupa’dadır. Sadece konfeksiyon dış ticareti ele alındığında Türkiye dünyada (Çin.H.C., Hong Kong ve İtalya’dan sonra) 4. büyük net ihracatçıdır.

Türkiye 1970’li yılların ortasında, pamuk ihracatı yerine katma değeri yüksek tekstil ürünleri ihracatına yönelmek üzere pamuk ipliğine büyük çapta yatırım yapmış ve bir kaç yıl içinde AB ülkelerine yönelik 100.000 ton/yıl seviyesinde pamuk ipliği ihracatı yapar konuma gelmiştir. Türkiye 1980’li yıllarda tekstil ihracatını (özellikle kumaş halinde) yavaş da olsa artırmaya devam ederken, konfeksiyon ihracatına yönelmiş ve 1989 yılında dünyanın önde gelen

DÜNYA TEKSTİL VE KONFEKSİYON DIŞ TİCARET DENGESİ

	Milyar \$				Ort. Yıllık Değişim (%)	
	1990	1998	1999	2000	1990-2000	2000/99
Net İhracatçı						
Çin H.C.	11,6	30,7	30,9	38,2	12,7	23,4
G. Kore	11,9	13,2	12,7	13,1	1,0	3,2
İtalya	12,6	15,3	13,7	13,0	0,3	-5,3
Tayvan	8,8	11,9	11,4	12,1	3,2	5,7
Hong Kong	6,5	7,4	7,3	7,9	2,0	8,5
Türkiye	4,2	8,1	7,9	7,8	6,4	-0,8
Net İthalatçı						
ABD	26,1	51,2	55,3	62,5	9,1	13,0
Japonya	6,4	12,7	13,9	17,1	10,3	22,9
İngiltere	6,6	9,9	11,0	11,6	5,8	5,6
Almanya	10,4	13,5	11,9	10,8	0,4	-9,6
Fransa	5,3	5,8	5,8	6,0	1,4	4,7

Kaynak: Textile Outlook International, January-February 2002

Türkiye, 2000 yılında, dünyada en büyük pamuklu iplik kapasitesine sahip ülkeler içinde hem ringde hem de open-endde beşinci sıradadır. Türkiye ringde dünya kapasitesinin %3,5’ine, open-endde %5,2’sine sahiptir. Türkiye’de makine parkı dünyaya göre çok daha yenidir. Nitekim 10 yaşından daha eski olmayan makinelerin kapasite içindeki payı dikkate alındığında, Türkiye’nin dünyadaki payı ringde %8,7, open-endde ise %15,9’dur.

Türkiye’de dokuma alt sektörü, ipliğin aksine, yeterince büyük değildir. Türkiye pamuklu sistemde dokuma üreten mekiksiz tezgah kapasitesi açısından 2000 yılında dünyada onikinci sırada yer almıştır. Türkiye’nin söz konusu mekiksiz tezgahlarda dünyadaki payı %2,5’dir. Tüm dokuma tezgahları içinde, 10 yaşından daha eski olmayan makina parkı incelendiğinde, Türkiye yedinci sıradadır ve dünyada %3,8 oranında paya sahiptir.

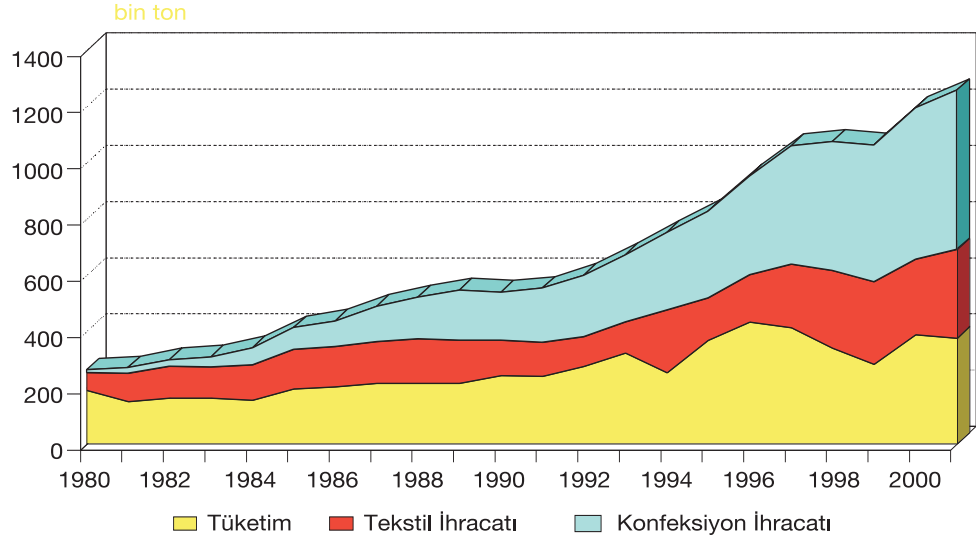
konfeksiyon ihracatçıları arasında yerini almıştır. 1990’lı yılların ilk yarısında Türkiye tekstil ve konfeksiyonda dünya (özellikle AB) pazarlarında mevcut payını korumaya çalışırken, 1995 yılından itibaren AB ile gümrük birliği sonrasında ihracatın çok büyük oranlarda artacağı beklentisiyle tekstilde kapasite artırıcı yoğun yatırımlar yapmaya başlamıştır. Ancak konfeksiyonda pazar payını artıramayan Türkiye, tekstil kapasitesini doğrudan tekstil ürünleri ihracatına yöneltmiş ve böylece AB’ye tekstil ihracatında birinci sıraya yükselmiştir.

1980’li yıllarda yüksek kapasite kullanma oranı ile çalışan tekstil sektörü, makine teknolojisindeki gelişme ile birlikte 1990’lı yılların ilk yarısında yatırımlarını artırmıştır. İhracata yönelik çalışan tekstil ve konfeksiyon sektörü, AB ile gümrük birliği sonrasında talebin büyük ölçüde artacağı beklentisiyle yoğun bir yatırım hamlesine girmiştir. Bu yatırımlar ağırlıkla, iş-

çilik ve satış maliyeti düşük yeni firmalar tarafından yapılmış ve artan oranda teknolojik açıdan işçilik maliyeti yüksek eski tesislerin atıl kalmasına, dolayısıyla kapasite kullanma oranının hızla düşmesine yol açmıştır. 1995-97 döneminde yapılan yatırımlar önemli ölçüde dış finansmanı içermekle birlikte, yatırımlar temelde TL'nin hızla değer kaybettiği, dolayısıyla ihracata yö-

nelik çalışan sektörde (finansman problemi olmayan firmalarda) fonların oluşması ve bir sonraki yılda (yatırım indirimi avantajı da dikkate alınarak) TL'nin değer kazanmasının cazibesi ile yapılmaktadır. Nitekim TL'nin değer kaybettiği ve net ihracatın arttığı 1994, 1999 ve 2001 sonrasındaki yıllarda yatırımların canlandığı görülmektedir.

PAMUKLU TEKSTİL SEKTÖRÜNDE TOPLAM TALEP (iplik bazında)

2002 yılının ilk 9 ayında tekstil ve konfeksiyon makineleri ithalatı %103 artmıştır. İplikte artış oranının düşük olması, makinelerin teslimat sürelerinin uzun olmasından kaynaklanmaktadır. 2002 yılında başlayan ve bir kısmı 2003 yılına sarkacak olan yatırımlardan gerçekleşme ihtimali yüksek olanlar dikkate alındığında, pamuklu sektöründe 143.950 ton/yıl (472.776 iğ ve 56.392 rotor) iplik kapasitesi yaratılacaktır.

1996 ve 1997 yıllarında, dünyada tekstil makinelerine en fazla yatırım yapan ülkeler arasında üst sıralarda yer alan Türkiye'nin dünya tekstil makineleri sevkiyatı içinde aldığı pay 1999 yılında önemli ölçüde geriledikten sonra 2000 yılında yeniden artarak makul seviyelere yükselmiştir. 2001 yılında Türkiye, dünya makine sevkiyatı içindeki payı biraz azalmakla beraber, önemli yatırımcı arasındaki yerini korumuştur.

Dünya tekstil ve konfeksiyon ticaretinin 2005 yılında GATT kuralları çerçevesinde serbestleşecek olması, günümüzde lider konumda bulunan ve Dünya Ticaret Örgütü'ne katılan Çin H.C.'nin dünya ticaretinde ağırlığını daha da arttıracak beklentisi, Türk tekstil sektöründe, yeni makinelere yatırım yaparak rekabet gücünü artırma beklentisi doğurmaktadır. Makine teknolojisindeki yenilikler bu isteği canlı tutmaktadır.

AB'NİN BİRLİK DIŞI ÜLKELERDEN YAPTIĞI İTHALAT İÇİNDE TÜRKİYE'NİN PAYI

	TEKSTİL				KONFEKSİYON			
	AB		Almanya		AB		Almanya	
	SIRA	%	SIRA	%	SIRA	%	SIRA	%
1980	12	3,0			27	1,1	4	
1984	4	5,9	3	7,5	4	5,7	1	8,0
1989	5	7,3	4	7,3	2	10,5	1	14,6
1990	5	6,8	4	7,1	2	11,0	1	15,4
1991	6	6,6	5	6,4	2	9,8	1	13,9
1992	6	6,5	6	6,3	2	10,6	1	15,6
1993	6	6,0	6	5,3	2	10,3	1	15,3
1994	6	6,6	6	5,4	2	9,7	1	14,9
1995	5	7,9	3	8,1	2	11,0	1	17,8
1996	3	8,6	3	9,2	2	11,0	1	18,1
1997	2	9,4	2	10,7	2	10,8	1	18,2
1998	2	10,2	2	10,6	2	11,5	1	18,7
1999	1	11,1	2	11,3	2	11,0	1	18,1
2000	1	10,9	1	11,0	2	10,9	1	18,6
2001	1	11,7	1	11,9	2	11,3	1	18,2

Kaynak: EUROTEx

TÜRKİYE'NİN TEKSTİL MAKİNELERİ İTHALATI (milyon \$)

	İplik	Dokuma	Örme	Boya-apre	Konfeksiyon	Toplam
1989	124	92	41	52	49	408
1990	266	161	114	125	95	877
1991	202	55	105	104	67	635
1992	281	80	166	119	68	834
1993	400	120	182	168	98	1.121
1994	199	59	114	109	58	690
1995	535	257	232	189	149	1.544
1996	811	351	405	404	171	2.362
1997	697	215	308	356	152	1.989
1998	383	134	262	233	99	1.345
1999	120	47	62	97	60	532
2000	250	128	168	157	82	995
2001	195	81	113	97	54	686
2001/9ay	136	53	72	65	39	473
2002/9ay	226	110	226	149	86	960
Değişim (%)	66	109	213	129	122	103

Kaynak: DİE.

DÜNYA TEKSTİL MAKİNELERİ SEVKİYATI İÇİNDE TÜRKİYE'NİN YERİ¹

	1996		1999		2000		2001	
	Sıra	Pay (%)	Sıra	Pay (%)	Sıra	Pay (%)	Sıra	Pay (%)
Kısa Elyaf Ring İplik	2	14,2	4	5,1	5	5,7	5	4,0
Open-End İplik	1	43,3	8	3,9	2	16,7	2	12,3
Uzun Elyaf Ring İplik	1	23,5	5	4,2	3	6,5	3	4,2
Yuvarlak Örme	3	13,9	3	7,2	5	6,0	4	4,6
Mekiksiz Dokuma Tezgahı	2	10,4	14	1,8	5	4,0	4	2,9
(Rapier/Projektil Tezgah	2	14,1	5	3,2	3	8,8	3	5,8

Kaynak: ITMF

¹Ring iplik makinelerinde iğ, open-end iplik makinelerinde rotor, dokumada tezgah, yuvarlak örmede makine adetleri cinsinden hesaplanmıştır.

*1983 yılından buyana TSKB'de tekstil ekonomisti olarak çalışmaktadır/Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planları için DPT bünyesinde kurulan Tekstil ve Giyim Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raportörü olarak görev yapmıştır. TOBB Tekstil Sektör Kurulu üyesidir.

Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Leasing

2002/6 Aylık Gelişmeler

Müge KARIŞMAN

MACARİSTAN : Nisan 2002'de genel seçim yaşayan Macaristan'da 4 partiden oluşan bir parlamento yapısı çıksa da en önemli ulusal hedefin AB'ye entegrasyonun tamamlanması olduğunda partiler arası fikir birliği mevcut. Ülkede 2002 yılında ekonomik göstergelerde bir miktar daha iyileşme gözleniyor. 2002 enflasyonunun % 5.5 ile % 5.8 arası olması, yatırımlardaki büyümenin ise % 6 olması bekleniyor.

Leasing piyasasında ise istikrarlı artış devam ediyor. 2002 yılı ilk yarısındaki leasing işlemlerinde % 10 büyüme gözlemlendi ve işlem hacmi 1 milyar Euro'yu geçti. En büyük pay % 60 ile otomobillerde. Sırasıyla diğer kara ulaşım araçları (% 21) ve üretim ekipmanları (% 11) geliyor. Gayrimenkul leasingi ise % 4 gibi oldukça düşük bir paya sahip. Macaristan Leasing Birliği'nin 33 üyesi var ve üye sayısında son yıllarda önemli bir değişiklik olmamış. Ancak yakın dönemde müzakere halindeki bazı birleşmelerin sonuçlanma olasılığı mevcut.

AVUSTURYA : Ekonomik göstergeler açısından ülkede ve global ekonomide yaşanan olumsuz işaretlere rağmen leasing portföyünün büyüdüğü kaydediliyor. 2002'nin ilk altı ayında yaklaşık 77.000 adet leasing sözleşmesi yapıldı. Gayrimenkul leasingi 522 milyon Euro işlem hacmiyle % 25 paya sahip. Ayrıca gayrimenkul leasinginde sözleşme vadelerinde uzama gözleniyor. 20 yıldan uzun vadeli kontrat talepleri artmış. Bunun yanı sıra yerel leasing şirketlerinin yurtdışındaki şubeleri de özellikle Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde önemli bir paya sahip ve bu şubelerin gerçekleştirdiği gayrimenkul leasing işlemleri % 55'in üzerinde bir artış kaydederek 335 milyon Euro'ya çıkmış. Öte yandan taşınır mallardaki leasing işlemleri % 11 düşüş göstermiş. Bunun nedenleri arasında özellikle uçak endüstrisinde son dönemde yaşanan olumsuz gelişmelerin yer aldığı belirtiliyor.

ÇEK CUMHURİYETİ : Çek Cumhuriyeti'nde leasing bu güne kadar istikrarlı bir gelişim içindeydi. 2001 yılında leasing işlem hacmi yaklaşık % 14'lük bir artışla 96 milyar Çek Kronuna (3 milyar Euro) yükselmisti. Ancak son dönemde leasing talebinde azalma gözleniyor. Bunun sebepleri arasında Çek ekonomisinde büyümenin beklenenin altında çıkması, yurtdışı yatırımların 2002'nin ikinci çeyreğinde % 5 düşmesi, işsizlik oranının Ağustos sonu itibariyle % 9.4'e yükselmesi ve yaz aylarında yaşanan sel felaketi sayılıyor.

2002'nin ilk 6 ayında leasing işlemlerinde bir önceki senenin aynı dönemine göre sadece % 1.5 artış gösterdi ve işlem hacmi 49 milyar Çek Kronu oldu. Her sene olduğu gibi en büyük paya (yaklaşık % 50) otomobiller sahip, kamyon ve otobüslerin payı ise % 30 oranında. Otomobil leasinginin içinde % 20'lik bir pay 2.el otomobillere ait. Gayrimenkul leasinginde ise % 70 düşüş yaşanmış ve leasing işlemleri içindeki payı % 4'ten % 1'in altına düşmüştü.

Prag'ta yaşanan sel felaketinin ardından hükümet, kaynakları arttırmaya yönelik olarak parlamentoya bir öneri sundu. Bu öneri paketinde KDV oranlarında değişiklik yapılması öngörülüyor. Teklifte genel KDV oranı % 22'den % 21'e düşürülürken en düşük oran % 5 ise % 7'ye çıkarılıyor. Ayrıca ÖTV ve Gelir Vergisinde de değişiklikler öngörülüyor. Bu paketin leasing işlemlerine doğrudan bir etkisi bulunmuyor ancak hükümetin KDV sistemini AB direktiflerine uygun hale getirmeye yönelik bir çalışması daha mevcut ve burada da hizmetlere uygulanan KDV'nin % 5'ten % 22'ye çıkarılması söz konusu. Bu da otomobil leasinginde kira KDV'lerine uygulanan % 5 oranının % 22'ye yükselmesine neden olacak. Bu değişikliğin otomobil leasingine olumsuz etkileri bekleniyor.

Çek Leasing Birliği'nin 93 üyesi var. 15 Leasing şirketi piyasa payının % 86'sına sahip. Ülkede 2002 yılında muhasebe uygulamaları AB Muhasebe direktifleriyle uyumlu hale getirildi ancak bu leasing işlemlerini etkilemedi, leasing şirketleri halen hukuki mülkiyet anlayışına göre muhasebeleştiriyorlar.

SLOVAKYA : Slovakya'da 2002'nin ilk yarısı genel ekonomi açısından oldukça iyi geçti. GSYH % 4 arttı, 2001 Haziran sonu itibariyle % 8 olan enflasyon ise 2002 aynı dönemde % 2.6'ya düştü. Tek olumsuz gösterge % 19 olan işsizlik oranı oldu.

Ekonomideki iyileşmenin leasing hacmine yansması da olumlu oldu. 2002'nin ilk yarısında ekipman leasingi % 17 artarak 423 milyon Euro olarak gerçekleşti. Hemen hemen tüm ekipman gruplarında artış yaşandı, en çok artış ise makine ile ticari araçlarda (kamyon ve ağır vasıtalar) oldu. Otomobillerdeki artış oranı düşük olmakla birlikte otomobil leasingi, işlem hacmi içinde en yüksek paya (% 47) sahip. Slovakya'da tüketiciye yapılan otomobil leasingi oldukça yüksek. Yapılan işlemlerin çoğunluğu finansal leasing. Otomobil leasingi içinde bile operasyonel leasing payı oldukça düşük (% 5.6).

Öte yandan gayrimenkul leasingi ilk 6 ayda % 500 gibi bir oranda arttı ancak genel işlemler içinde gayrimenkul leasingi oldukça düşük (20 milyon Euro). Gayrimenkul leasingindeki artış sebebinin, hem alım safhasında hem de kiracıya devir aşamasında alınmakta olan çift alım-satım vergisinin bire düşürülmesi için Slovakya Leasing Birliği'nin parlamentoya verdiği teklifin kabul edilmesi olduğu kaydediliyor. Ancak bu şekilde vergilendirme, leasing şirketi gayrimenkulün ilk sahibiyse yani inşaatını gerçekleştiriyorsa mümkün olabiliyor.

POLONYA : Polonya'da 2000-2001 yıllarında yaşanan ekonomik krizin etkisiyle leasing sektöründe de önemli değişiklikler yaşandı. Öncelikle leasing sektörünün geleneksel müşterisi olan KOBİ'lerin yatırımları durdu dolayısıyla leasing talebi düştü, diğer taraftan özellikle bağımsız leasing şirketleri fon bulmada büyük güçlük yaşadılar ve piyasadan çekildiler.

2000 yılı başında leasing piyasasında faaliyet gösteren leasing şirketi sayısı 150 idi. Bunun % 30'u banka orijinli, % 5'i satıcı firma orijinli kalan % 65'i ise bağımsız leasing şirketi idi. 2002/6.ay itibariyle aktif leasing şirketi sayısı 40'ı aşmamakta. Satıcı orijinlilerin sayısı değişmedi, banka orijinlilerin sayısı ise bazı bankaların birleşmesi sonucu bir miktar düştü ancak bağımsız leasing şirketlerinin sayısında önemli oranda azalma oldu. Paralel olarak Polonya Leasing Birliği'nin de üye sayısı 57'den 31'e düştü.

Ancak 2002/6 aylık göstergeler umut vaatetmekte. 2002 yılının ilk yarısında ekipman leasingi yaklaşık % 20 artış gösterdi. Şahsi kullanım için alınan otomobillerde de önemli oranda artış yaşandı. Bunun sebebi bu tip otomobillerde alınan çift KDV uygulamasının 2001 Eylül'ünde kaldırılması oldu. Yeni uygulamayla leasing şirketleri alım sırasında ödediği KDV'yi indirebilecek, böylece kiracının üzerinde tek KDV yükü kalacak. Esasında Polonya'da şimdiye kadar şahsi amaçlı otomobil leasingi toplam içinde % 0.5'i hiç geçmemişti. Bu uygulama, şahsi kullanım amaçlı otomobil işlemlerinin payını % 8'e yükseltti.

SLOVENYA : Slovenya Leasing Birliği'nin 35 üyesi var, bunlardan 7'si piyasa payının % 80'ini temsil ediyor. Piyasada etkin olanlar genelde yabancı banka orijinli ya da yabancı sermayeli şirketler. Bu şirketlerin piyasa payı % 90. Geçen sene Slovenya'da leasing piyasasında büyük bir rekabet yaşanmıştı. 2001 yılında 2 yeni leasing şirketi kuruldu ve bu şirketler 5.ve 7.sıraya yerleştiler. 2002 yılında kurulan Immorent Leasing

ise 2002/6 aylık dönemde pazar payının % 31'ine sahip olarak bir anda birinci sıraya yerleşti.

Slovenya'da 2002/6.ay sonu itibariyle leasing hacmi 450.6 milyon Euro olarak gerçekleşti. Gayrimenkul leasingi 204.9 milyon Euro işlem hacmiyle toplamın % 45'inden fazlasını oluşturuyor. İkinci sırada ticari arabalar geliyor. Bunun payı toplam içinde yaklaşık % 28 (125 milyon Euro). Yapılan sözleşmelerin vadeleri oldukça uzun. Gayrimenkul leasinginde fonlamanın % 80'ine yakını 10 yılın üzerinde, diğer ekipmanlarda sözleşmelerin yaklaşık % 72'sinin vadesi 2-5 yıl arasında.

Slovenya Leasing Birliği, muhasebe standartları üzerindeki finansal ve operasyonel leasing ayrımıyla ilgili çalışmalarını sürdürüyor.

ESTONYA : Estonya'da leasing aktivitesinde bulunmak için ön izne gerek yok ve leasing şirketlerinin özel bir yasal formda kurulması gerekmiyor. Ancak finansal leasing işlemi sadece kredi kurumu statüsündeki kuruluşlar tarafından gerçekleştirilebiliyor. Ülkede 2002 yılına kadar leasing işlemleriyle ilgili özel bir düzenleme bulunmamaktaydı, 2002 yılı başında ise leasing işlemleri Borçlar Kanunu içinde düzenlendi. Dolayısıyla, leasing işlemleri için kira kontratı tanımı bu tarihten itibaren geçerliliğini kaybetti. Borçlar Kanunundaki hükümler leasingin tanımını yapmakta ve taraflar arasındaki hak ve yükümlülükleri belirlemekte. Kanunda operasyonel ve finansal leasing ayrımı mevcut değil. Bu ayrım sadece muhasebe ve vergi düzenlemelerinde var. Halihazırda muhasebesel düzenlemeler uluslararası muhasebe standartlarına paralel değil ancak 2003 yılında bu standartların uygulamaya girmesi bekleniyor.

Ülkede leasing işlemlerinin % 46'sı finansal leasing. Operasyonel leasing işlemlerinin oranı ise % 22. Kalan % 32'lik payı da satın almaya dayalı (hire-purchase) işlemler oluşturuyor. Leasingle finanse edilen yatırımların oranı Estonya'da hayli yüksek. 2001 yılında leasingin piyasa penetrasyonu % 25 olmuş. Ekipman grupları içinde otomobiller (% 28) ve üretim ekipmanları (% 20) başta geliyor. Gayrimenkul leasingi de büyümekte ve toplam içinde oranı % 28'e ulaşmış. Sözleşmelerin % 74'ünün vadelerinin 3 yılı aştığı kaydediliyor.

Kaynak:

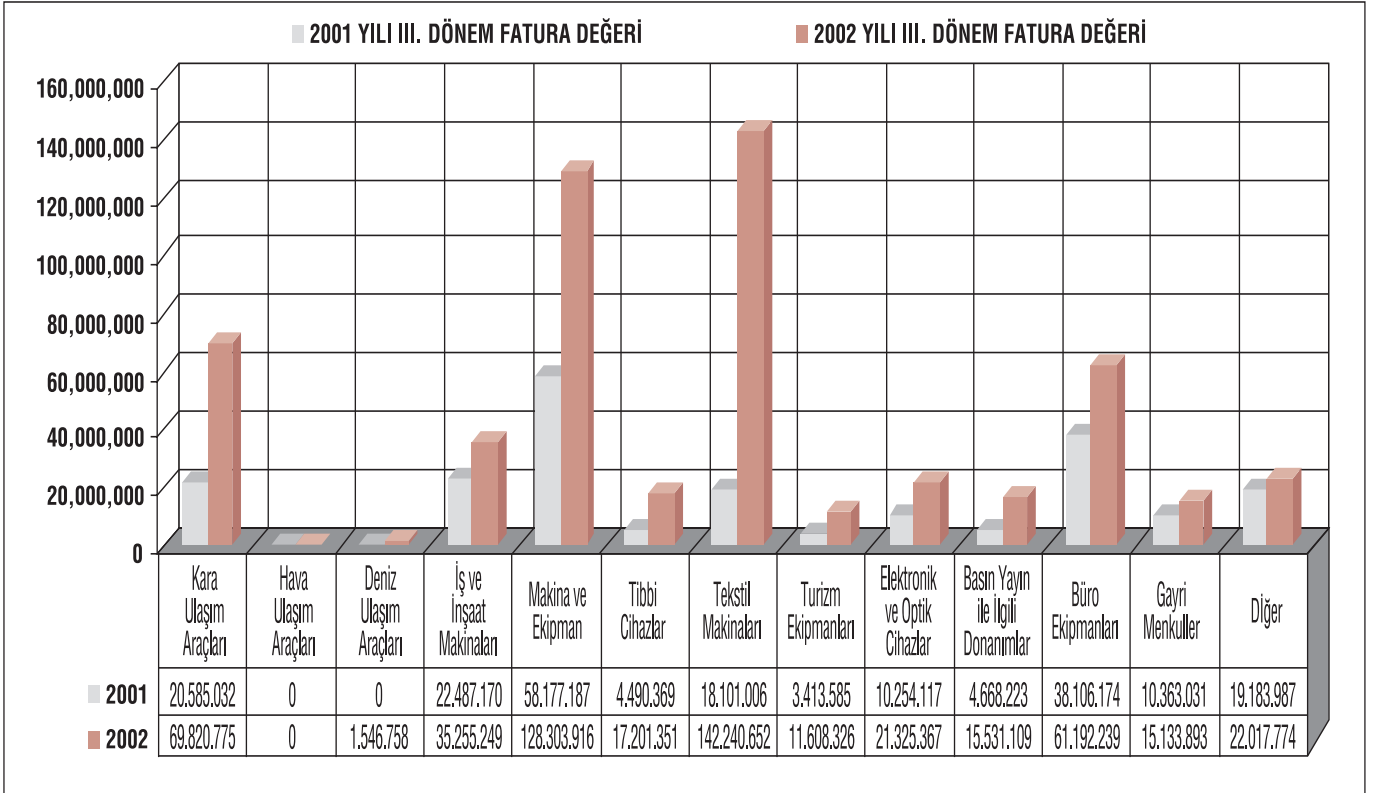
Leaseurope (Avrupa Leasing Birlikleri Federasyonu)

FİDER 9 Aylık İstatistik Sonuçları

FİDER -Finansal Kiralama İşlemlerinin Mal Gruplarına Göre Dağılımı (Ocak-Eylül 2002)

	III. DÖNEM (01.07.2002-30.09.2002)			2002 YILI 9 AYLIK TOPLAMI			2001 YILI 9 AYLIK TOPLAMI		
MAL GRUPLARI	Milyon TL	Bin USD	Dağılım %	Milyon TL	Bin USD	Dağılım %	Milyon TL	Bin USD	Dağılım %
Kara Ulaşım Araçları	69.820.775	42.350	12.90	164.059.861	104.716	12.37	39.013.784	29.962	6.43
Hava Ulaşım Araçları	0	0	0	0	0	0	647.105	622	0.11
Deniz Ulaşım Araçları	1.546.758	938	0.29	3.929.263	2.457	0.30	754.931	716	0.12
İş ve İnşaat Makinaları	35.255.249	21.384	6.51	116.555.102	75.634	8.79	61.787.539	50.722	10.18
Makine ve Ekipman	128.303.916	77.823	23.71	287.036.336	184.510	21.64	140.160.481	112.449	23.09
Tıbbi Cihazlar	17.201.351	10.433	3.18	44.604.785	28.901	3.36	22.949.147	19.150	3.78
Tekstil Makinaları	142.240.652	86.276	26.28	311.618.795	199.792	23.49	66.366.095	57.535	10.93
Turizm Ekipmanları	11.608.326	7.041	2.15	48.005.149	31.838	3.62	15.206.038	12.959	2.50
Elektronik ve Optik Cihazlar	21.325.367	12.935	3.94	53.866.721	34.796	4.06	31.305.005	25.027	5.16
Basın Yayın ile İlgili Donanımlar	15.531.109	9.420	2.87	36.743.287	23.324	2.77	28.280.066	23.683	4.66
Büro Ekipmanları	61.192.239	37.116	11.31	151.770.817	98.477	11.44	108.409.170	87.151	17.86
Gayrimenkuller	15.133.893	9.179	2.80	61.153.123	40.286	4.61	42.760.977	36.327	7.04
Diğer	22.017.774	13.355	4.07	47.216.479	30.417	3.56	49.468.493	38.698	8.15
GENEL TOPLAM	541.177.409	328.250	100.00	1.326.559.722	855.148	100.00	607.108.835	495.001	100.00
İŞLEM ADEDİ	4.852			13.098			2.766		

Not: FİDER Üyesi Şirketlerin Yurtiçi Kiralama İşlemlerini Göstermektedir.

Fider Finansal Kiralama Derneği'nin
Yayın Organıdır.

Ocak 2003 Sayı: 6

www.fider.org.tr

e-mail: fider@fider.org.tr

FİDER Finansal Kiralama Derneği Adına Sahibi : Dursun AKBULUT

Genel Yayın Yönetmeni : Berrin AVCILAR

Yazı İşleri Müdürü : Müge KARİŞMAN

Adres : Nispetiye Cad. Levent İş Merkezi No: 6 Kat: 2 80600 1. Levent-İST.

Tel: (0212) 284 53 10 (pbx) Fax: (0212) 281 66 47

Yapım ve Baskı: Lebib Yalkın Matbaası Tel (0212) 269 64 48